

ВАРНАНСКИ ОБЩИНСКИ ВЕСТНИК

Journal de la municipalité de Varna

Издава Варненската градска община.

Organe officiel de la mairie de Varna.

Излиза двуседмично — редактира комитетът.

Цена 2 лева.

Абонаментъ за България:

за година — 50 лв.

за 6 месеца — 30 лв.

ОБЯВЛЕНИЯ:

официални по 250 лв. на кв. см.
търговски — по споразумение

Всичко за вестника
се изпраща чрез кметството
— Варна

Л. К. Бочевъ

инв. 37823 / оид. 08

Още едно голъмо общинско дѣло.

Благоустройството има това грамадно значение, че служи презъ всички времена за безспорно и трайно вещественно доказателство за степенъта на културното развитие на епохата и неговитѣ творци.

Колкото благоустройственитѣ мероприятия сж по крупни и съ по-широко обществено значение, толкова тѣ сж по-ценни и говорятъ за дейностъ целяща единъ положителенъ и постояненъ възходъ на обществото.

Схваната своевременно и правилно тѣхната необходимостъ, тѣ сж безценно творчество, което указва своето благотворно влияние и дава силно отражение върху културния и стопански животъ на населеното мѣсто. Създаватъ се условия за културенъ и стопански прогресъ.

Отъ 1935 г. гр. Варна може смѣло да посочи такова непрекъснато строителство. Днешното ръководство на общината оглавявано отъ кмета г. инж. Янко Мустаковъ, положи голѣми усилия и преодолѣ много пречки при онова време на страшна обща стагнация въ изпадналия отъ миналата световна война гр. Варна, въ положението на градъ-инвалидъ. Създаваха се постепенно най-крупнитѣ благоустройствени мероприятия, които не оставиха Варна назадъ спрѣмо другитѣ благоустройствени градове. Днесъ въ нашиятъ градъ блести съ нарастваща сила лъчътъ на една истинска материална

култура, която ще свидетелствува въ историята за нашата съвременна цивилизация. Следъ величествения водопроводъ „Батова-Варна“, монументалната „експортна кланица съ хладилници“, се нарежда новата мощна електрическа централа.

Сегашната електрическа централа е стара, износена и отдавна вече много малка за уолѣмения гр. Варна. Тя е дизелова и за това зависи отъ чуждия пазаръ и производството ѝ е доста скъпо. Нуждата отъ нова, съ голѣмъ капацитетъ, електрическа централа, е очевидна. Тази нужда е схваната правилно отъ общ. управа и ѝ е дадено едно разрешение, което е не само задоволително, но съставлява безспорна заслуга. Новата централа е „областна“ и има правото и задължението да дава електрическа енергия за единъ районъ включващъ не само околнитѣ на Варна селища, а и градове като: Провадия, Шуменъ, Добричъ, Балчикъ и др., а това я прави много по-рентабилна, вѣнъ отъ другитѣ многобройни преимущества.

Прочие, Варна въ скоро време ще се сдобие съ нова, обилна и евтина електрическа енергия. Основния камъкъ се постави на 9 т. м., при подобающе тържество и централата ще може да дава къмъ края на 1942 год. вече отъ своята енергия.

Вървейки непрестанно по този пътъ на полезно творчество Варна ще се радва на благоденствие.

ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕТО НА ВАРНЕНСКАТА ЕЛЕКТРИФИКАЦИОННА ОБЛАСТЬ*)

Кратки извадки от публичната сказка, изнесена на 8 т. м. от кмета на гр. Варна г-нъ инж. Янко Мустаковъ, по поводъ полагането основния камък на новата Варненска електрическа термична централа, състояло се на 9 ноемврий т. г.

Сигурно мѣрило днесъ за благосъстоянието и културата на дадена страна е и количеството на използваемата електрическа енергия въ нея. Въ това отношение нашата страна стои на едно отъ последнитѣ мѣста между всички държави на свѣта. Отъ една статистика на електроснабдяването презъ 1931 г. се вижда, че на жителъ годишно изразходвана електрическа енергия се пада: въ Норвегия — 3,180 квч.; въ Швейцария — 1,346 квч.; въ Швеция — 795 квч.; въ Германия — 482 квч.; въ Англия — 370 квч.; въ Ромъния 26 квч.; въ Югославия — 23 квч.; въ България — 20.1 квч.; въ Гърция — 15 квч. и въ Албания 4 квч. Утешителното въ това отношение е, че цифрата на изразходваната електрическа енергия годишно отъ жителъ въ България се постоянно увеличава — съ срѣдно около 5% годишно. Така, въ 1936 г. цифрата на употребената въ България електрическа енергия достига 26.1 квч. на жителъ за година.

По примѣра на много други европейски страни следъ европейската война у насъ презъ 1935 г. се създава законъ за електрификацията на България. Съ този законъ, безспорно, се е целило да се даде по-силенъ тласъкъ за развитието на електропроизводството въ нашата страна, както и то да бѣде поставено въ известни целесъобразни рамки. Добриятъ резултатъ отъ този законъ е вече на лице, защото ние сме свидетели, особено въ последнитѣ нѣколко години, на единъ голѣмъ плановъ стремежъ въ нашата страна за нейното задоволително електрифициране.

Законътъ за електрификацията на България положи здрави основи, върху които се осигури правилното развитие на електропроизводството и електроснабдяването въ нашата страна съ течение на годинитѣ.

Следъ създаването на този законъ, обаче,

*) Строежътъ на Варненската електрическа централа е започналъ презъ миналата 1940 год., а машинната и електрическата частъ е поръчана въ края на 1939 г. — първия етапъ и презъ 1940 год. втория етапъ.

отбелѣзва се вече една друга необходимостъ у насъ. Това е нуждата правилно да се проведе електроизграждането и въ дветѣ половини на България — северна и южна.

Поради редица причини, едни отъ които носятъ характеръ на обективни такива, хвърля се въ очи презъ последнитѣ години голѣмата разлика въ напредѣка на електроснабдителното дѣло въ северна и южна България. Южна България въ това отношение е направила значителни крачки напредъ, докато северна България отбѣлязва единъ много по-малъкъ напредѣкъ.

Всички електрически централи въ България иматъ обща инсталирана мощностъ 143,000 к. с. Централитѣ въ северна България иматъ 23,000 к. с., а тия въ южна България — 120,000 к. с. мощностъ.

Далекопроводитѣ въ цѣлата страна иматъ обща дължина 3,820 клм. Въ северна България има само 60 клм., а всички останали далекопроводи 3,220 клм. се намиратъ въ южна България.

Пласираната електрическа енергия презъ една отъ последнитѣ години се разпредѣля така:

Въ северна България — 44,000,000 квч. годишно, а

въ южна България — 250,000,000 квч. годишно.

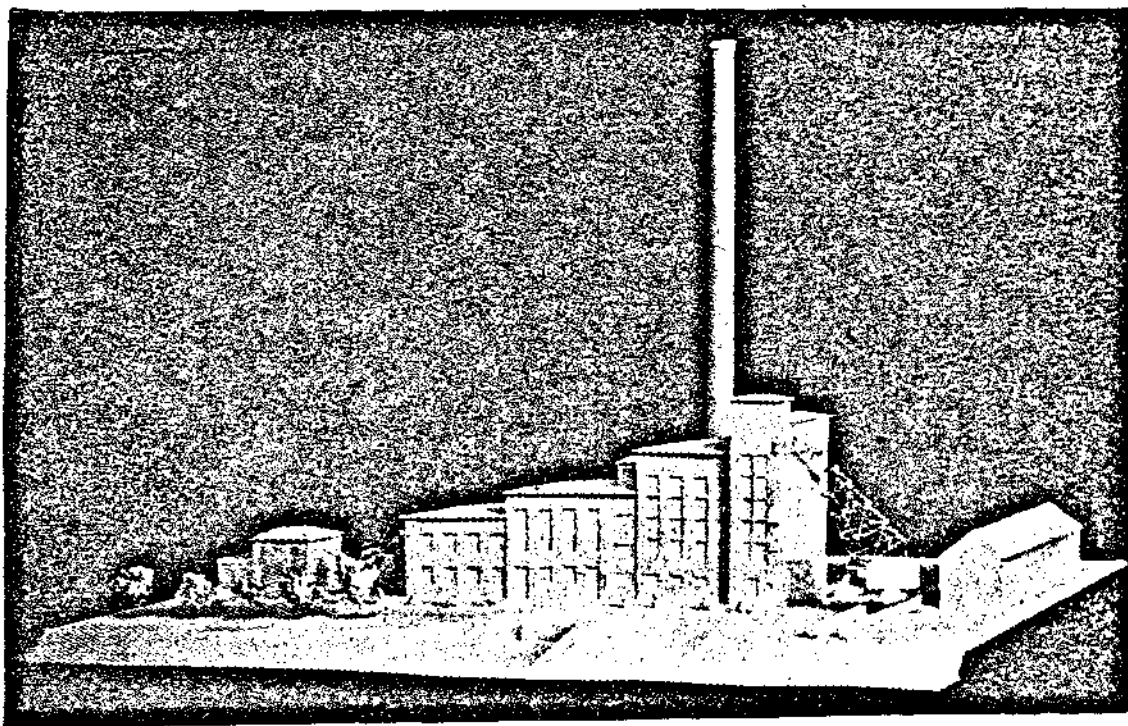
Ето защо, за да се активизира електроснабдителното дѣло въ северна България, презъ 1940 г. се създаде законъ за учредяване на Дирекция за електрификацията на северна България. Тази дирекция започна своята работа презъ м. Декемврий 1940 г. Тя е автономно учреждение, което се управлява отъ управителенъ съветъ, чийто решения подлежатъ на одобрение отъ Министерството на О. С. П. и благоустройството. Първитѣ строежи на тази дирекция сѣ вече въ изпълнение. Така както започна своята дейностъ, дирекцията за електроснабдяването на северна България, така както за нейната резултатна дейностъ съ готовностъ се отпускатъ значителни срѣдства, скоро северна България въ

електроснабдително отношение ще стигне напредъка на южна България.

Една голъма крачка напредъ въ това направление, безспорно, е електрифицирането на Варненската електрификационна област чрез строящата се отъ Варненската община мощна термична електрическа централа.

Осществяването проекта на голъмата варненска областна централа и електрифицирането на Варненската електрификационна област става въ пълно единство и хармония съ общитѣ задачи и проекти на Дирекцията за електроснабдяването на северна България.

отъ мина „Черно море“. Разтоварването на въглищата ще се извършва по механиченъ начинъ. Плавацитѣ съдове, които ще носятъ въглищата по море, ще приставатъ на 80 м. дълъгъ пристанъ който ще бжде построенъ едновременно съ строежа на централата. До бръга на канала ще се построи черпателна станция, отъ която ще се помпва вода за охлаждане на машинитѣ. Въ бждаще кланицата, която лежи въ съседство съ електрическата централа, ще се снабдява съ нуждната пара отъ котлитѣ на централата чрезъ паропроводъ. Отоплението на главната постройка и на жилищнитѣ постройки ще

Макетъ на новата Варненска електрическа централа

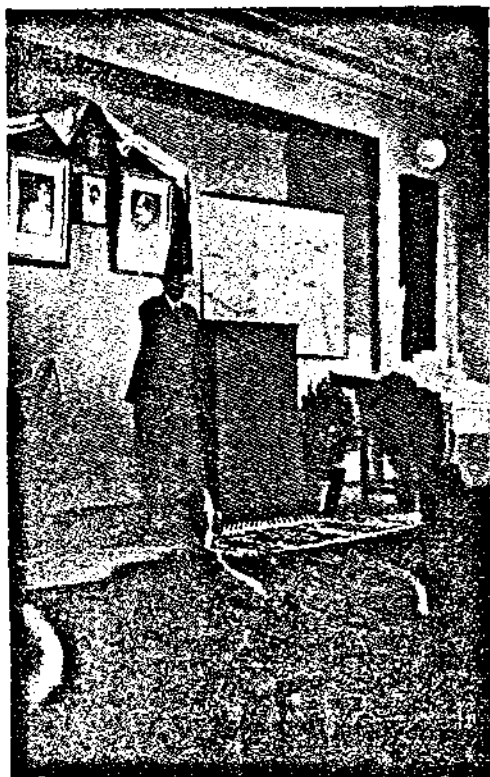
Варненската термична електрическа централа се строи на бръга на морския каналъ, съединяващъ морето съ езерото, непосредствено на западъ отъ новопостроената общинска кланица. Застроената ѝ площ ще бжде кръго 1,400 кв. м. Между главнитѣ части на централата, а именно: електрическа уредба, машинна зала и парни котли, се намиратъ останалитѣ отдѣления, включително и оekoителната инсталация, кждето по химически начинъ ще се оekoютява водата, нуждна за парнитѣ котли. Тази инсталация има капацитетъ около 3 тона на часъ и единъ резервенъ резервуаръ отъ 20 тона. Западно, непосредствено до централата ще се намира складътъ за въглища. Предвидено е централата да се снабдява съ въглища по желъзенъ пжтъ отъ мини „Перникъ“ и по море

става сжщо съ парата на централата.

Желъзобетониятъ куминъ за котлитѣ е съ 75 м. височина и чистъ отворъ на горния край съ диаметръ 2.02 м. между тухлената облицовка и 2.36 м. между бетона, а на долния край — 2.84 м. между тухлитѣ и 3.69 м. между бетона. Куминътъ е изчисленъ за естествената тяга на двата парни котли отъ по 350 кв. м. нагрѣвна площъ, т. е. при работата на голъмата турбина, Тръбва ли да работятъ дветѣ турбини едновременно, третия паренъ котелъ ще работи съ изкуствена тяга. Поради характера на терена, постройката на централата е безъ сутеренъ и затова височината на най-високата частъ на помѣщението за парнитѣ котли е 26 м, надъ нивото на околния теренъ.

Дветѣ турбогенераторни групи сж съ

мощност: първата 2,200 КВА, а втората — 5,000 КВА. Тритех парни котли съ по 350 кв. м. нагръвна площ могат да снабдяват съ пара дветъ турбини, малката турбина може да работи съ единъ паренъ котелъ, а голъмата — съ двата котли. Консумацията на въглища по предварителни смѣтки ще бжде около 1.80 кг. за произведенъ квч. Следователно, при едно общо производство отъ 15 милиона квч. годишно, ще бждатъ употребени 27 милиона кг. въглища, или

Кмета на Варна г. инж. Янко Мустаковъ
освѣтлява варненското гражданство по по-
стройката на новата електр. термична централа.

дневно 74 тона. Ако производството бжде удвоено, дневниятъ разходъ за въглища ще бжде също почти удвоенъ, т. е. ще стане кръгло 150 тона дневно. Явно е, че доставката на това нужно голъмо количество въглища е съществена задача, която трѣбва да бжде правилно разрешена, за да може централата правилно и рентабилно да функционира.

Далекопроводитѣ, по които ще се принася електрическата енергия до всички пунктове въ района на централата, сж часть отъ общия планъ за делекопроводната мрежа въ северна България. Далекопроводитѣ на Варненската електрификационна област, съ работно напрежение 20,000 волта върху 12 метрови желъзобетониви стълбове, е предвидено да бждатъ построени въ три етапа.

Въ първия етапъ се включватъ далекопроводитѣ Варна—Добричъ, Варна—Провадия и Варна—Балчикъ—Каварна. Останалитѣ далекопроводи сж предвидени като втори и трети етапи. Тритех етапа иматъ отдѣлно по кръгло 160 клм. дължина далекопроводи съ нуждното число трафопостове, а общо—кръгло 500 клм. дължина далекопроводи и общо около 65 трафопостове. Постройката на първия етапъ делекопроводи е започната едновременно съ строежа на централата.

Първиятъ етапъ на централата ще бжде завършенъ въ строителната си и машинна часть, ако до тогава днешнитѣ условия не се коренно измѣнятъ, къмъ м. Августъ 1942 год. Срокътъ за довършване втория етапъ на машинната часть е м. Септемврий 1942 г. Колкото се отнася до далекопроводитѣ отъ първия етапъ, завършването имъ се очертава по време, както следва: Варна—Провадия презъ лѣтото 1942 г.; Варна—Добричъ—въ края на 1942 г., Варна—Балчикъ—презъ пролѣтътъ на 1943 г.

Стойността на централата въ двата етапа е общо 50 милиона лева, която сума се разчленява, както следва: за машинната часть първия етапъ — 20 милиона лева, за за машинната часть втория етапъ — 15 милиона лева, за строителната работа, която е отдадена на предприемачъ — 9,300,000 лв., желъзобетонивия куминъ — 1,200,000 лв., за помпената станция и пристанището, за кабели, за електрическа инсталация на централата, за парно отопление, за шапрони, за жилищни здания и други около 4,000,000 лв. Далекопроводитѣ отъ първия етапъ ще струватъ около 30 милиона лева. Прибавимъ ли къмъ общата сума — кръгло 80 милиона лева — и стойността на далекопроводитѣ отъ втория и третия етапи — около 40 милиона лева—общата стойностъ на цѣлото мѣроприятие, състояще се отъ централа съ мощностъ около 10,000 к. с. и далекопроводи съ напрежение 20,000 волта, съ обща дължина около 500 клм. и общо 65 трансформаторни постове и всички други нужни съоръжения, ще възлезе на кръглата сума 120 милиона лева. Въ тази стойностъ не сж включени сумитѣ, които биха се платили за мита и други данъци по доставката и монтирането на машинната часть и на всички вносни материали, нужни за строежа на централата и далекопроводитѣ.

Подробнитѣ и дълготрайни проучвания, направени презъ годинитѣ 1934 — 1937 г. посочватъ, че пълното електроснабдяване на гр. Варна може да се постигне най-добре чрезъ построяването на локална централа, а

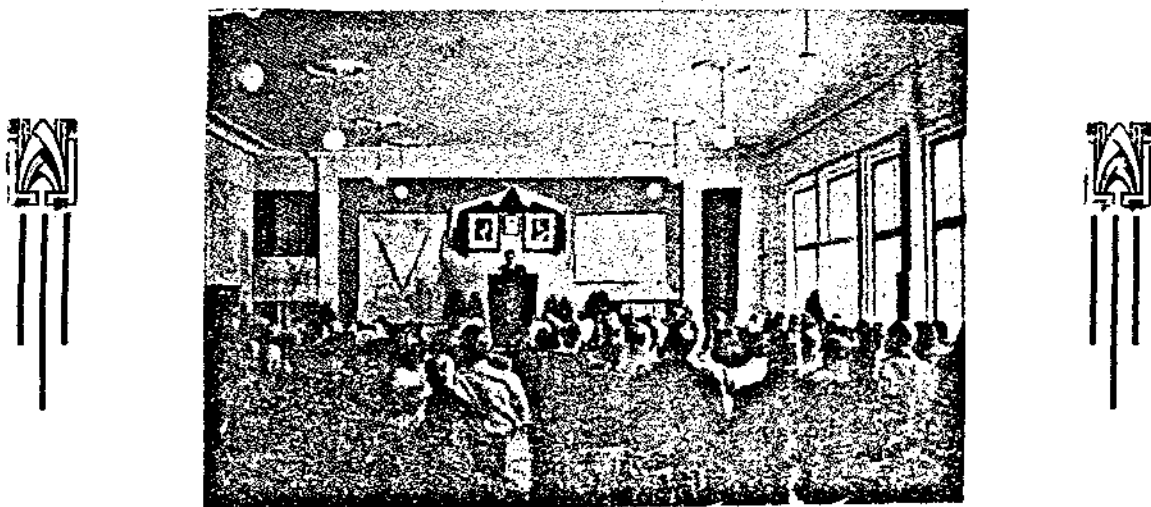
именно, една турбогенераторна група с мощност 2,200 кв., с 2 парни котли от по 350 кв. м. нагръвна плоскост, с предвиждане при строежа на централата да може да се постави допълнително лесно втора турбогенераторна група, когато нуждата за това настъпи.

За да се стигне до това разрешение за пълното електроснабдяване на гр. Варна, нужно бѣше да се проучат всички възможности за това, а най-вече възможността за постройка на далекопроводъ отъ електричката централа „Адрее“ на мина „Черно море“ при гр. Бургасъ.

Разрешението на електрификационния съветъ отъ м. Априлъ 1937 г. да се построи локална централа въ гр. Варна бѣ съпроводено съ задължението едновременно съ това да се електроснабди единъ районъ,

Добруджа въ връзка и съ нейното водоснабдяване.

Презъ есента на 1940 г. г. Министертъ на Благоустройството, придруженъ отъ своитѣ първи помощници и специалисти по електроснабдяването, направи обиколка въ новоосвоборена Добруджа. За тази обиколка той се отправи презъ Варна, където той бѣ информиранъ подробно по състоянието на предприятието за електроснабдяването на гр. Варна и неговия районъ, така както бѣ определенъ той преди освобождаването на Добруджа. Следъ завършването на своята обиколка въ Добруджа г. Министертъ взе окончателното решение: на строящата се варненска електрическа централа, заедно съ проектираното разрешение чрезъ инсталирането на нова турбо-генераторна група отъ кръгло 7,000 к. с., освенъ сѣществующиятъ

Моментъ отъ сказката на кмета на Варна г. инж. Янко Мустаковъ, произнесена на 8 т. м. въ салона на Варн. Поп. Банка

който обхваща Варненска и Провадийска околии.

Още презъ първата половина на 1940 г., обаче, се смѣтна, че своевременно трѣбва да се направи нужното, за да се увеличи мощността на започнатата централа, затуй защото, тъй както вече се очертаваха нуждитѣ за електрическа енергия въ града и въ придадения къмъ него електрификационенъ районъ, стигащъ до соловаря и Провадия, включително на западъ, строящата се мощност скоро би станала недостатъчна.

Случи се междувременно щастливосъбитие за нашата страна. Добруджа бѣ присъединена къмъ майката — отечество и още въ първитѣ дни предъ Министерството и по-специално предъ г. Министра на О. С. П. и Благоустройството, г. Инж. Димитъръ Василевъ бѣ поставена задачата за електроснабдяването на

районъ да се придаде за електроснабдяване и по-голямата частъ отъ новоосвободена Добруджа, включваща околнитѣ: Добричка, Балчишка (съ Каварна), Касъмска и Куртбунарска.

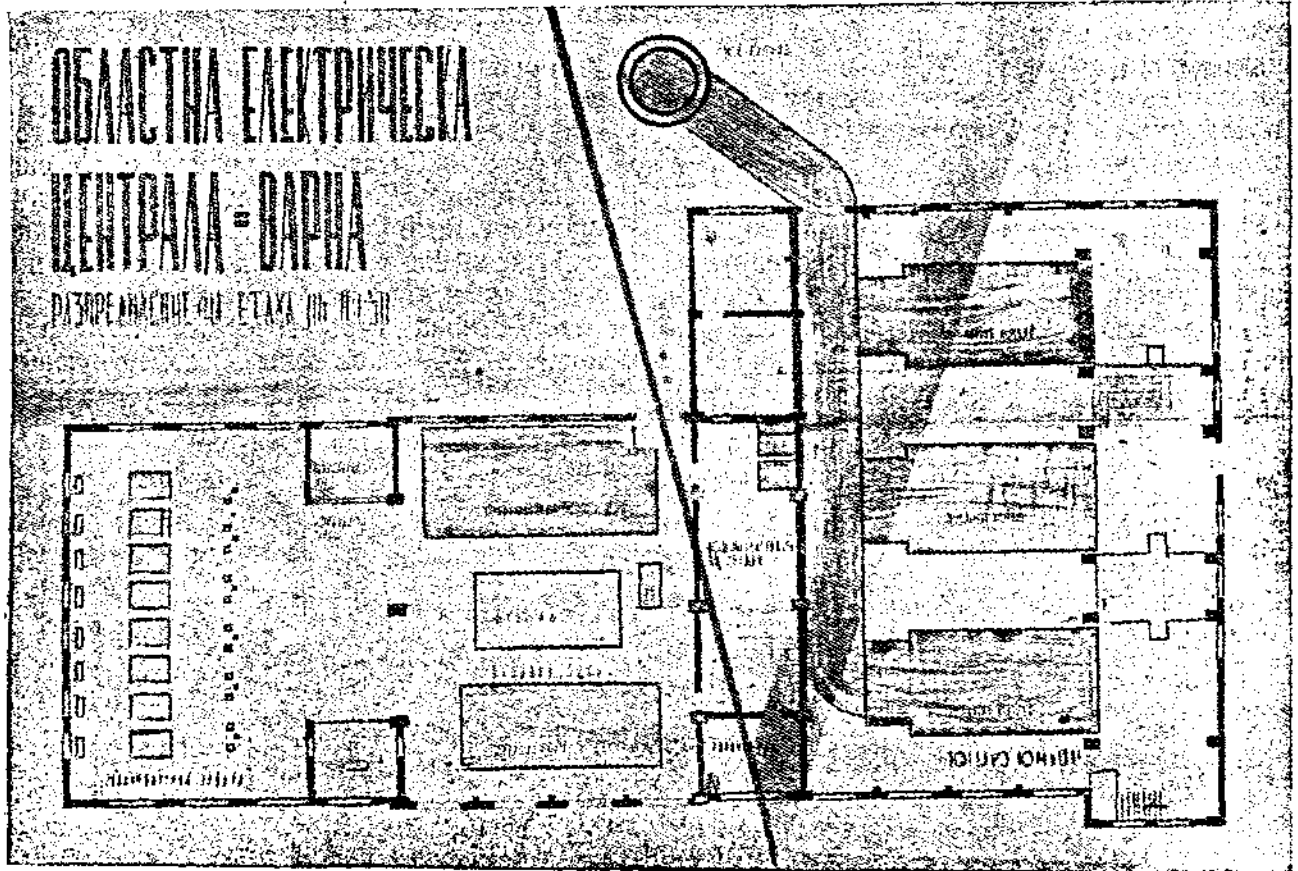
Варненската електрическа централа по плановитѣ за електрифицирането на северна България се очертава като единъ надежденъ източникъ за сравнително ефтина електрическа енергия за електроснабдяването и на части отъ северна България, които сѣ вънъ отъ района на Варненската електрификационна област.

Вѣроятно е да бѣде построенъ отъ Дирекцията за електроснабдяването на северна България далекопроводъ Варна—Шуменъ съ напрежение 60,000 или 110,000 волта, съ две подстанции — Варна и Шуменъ — за електроснабдяването на гр. Шу-

менъ и неговата околност съ енергия, получена от Варненската областна електрическа централа.

Безспорно, голъмо ще бъде стопанското и културно значение на варненската централа, отъ която ще се электроснабдява

А въ най-близко време следъ пуцането въ действие на новата централа, когато далекогледитъ отъ II и III етапи бждатъ построени, а сжщо така и разклоненията на главния далекопроводъ Варна — Шуменъ бждатъ проведени, за да се электроснабди

Варненска областна електрическа термична централа. Разпределение.

цѣлиятъ варненски електрификационенъ районъ. Още отъ сега сжществуватъ изгледи за едно значително увеличение консумацията на електрическа енергия въ града, а въ района се очертаватъ сигурни указания тази консумация сжщо така да бжде значителна.

Отъ сега може да се направи следното предвиждане за консумацията на електрическата енергия въ цѣлия районъ на Варненската електрификационна област презъ първата година следъ пуцането въ действие на централата и следъ направата на далекопроводитъ отъ първия етапъ, а именно до градоветъ Провадия, Добричъ, Балчикъ и Каварна, както и тоя до гр. Шуменъ:

Въ гр. Варна	7,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Провадия	3,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Добричъ	3,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Балчикъ	1,000,000 квч.
	14,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Шуменъ	4,000,000 квч.
Всичко:	18,000,000 квч.

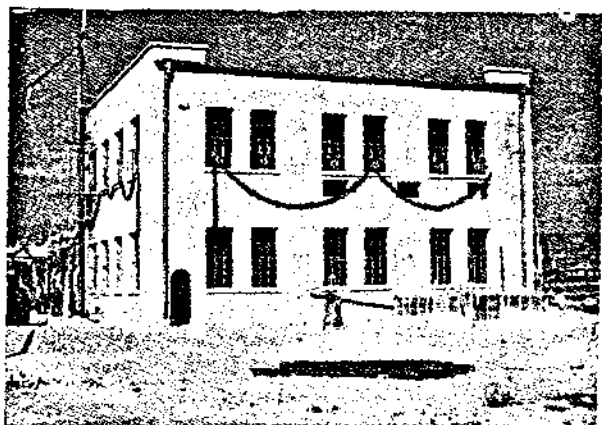
Шуменскиятъ районъ, за консумацията на електрическа енергия може да се направи следното вѣроятно предположение.:

Въ гр. Варна	9,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Провадия	4,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Добричъ	5,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Балчикъ	2,000,000 квч.
	20,000,000 квч.
По далекопровода Варна-Шуменъ	10,000,000 квч.
	30,000,000 квч.

Тази вѣроятна консумация показва до какви размѣри може да се разрастне това мѣроприятие на Варненската община, колко скоро днешната дизелова централа ще влезе въ ролята си на върхова централа и въ колко близко време ще бжде нужно да се предприеме увеличението мощността на централата съ нова турбо-генераторна група и нуждитъ нови парни котли. Такова разширение е лесно осжществимо, стига предварително да бжде разрешенъ правилно сжщественитъ проблемъ за редовното снабдяване

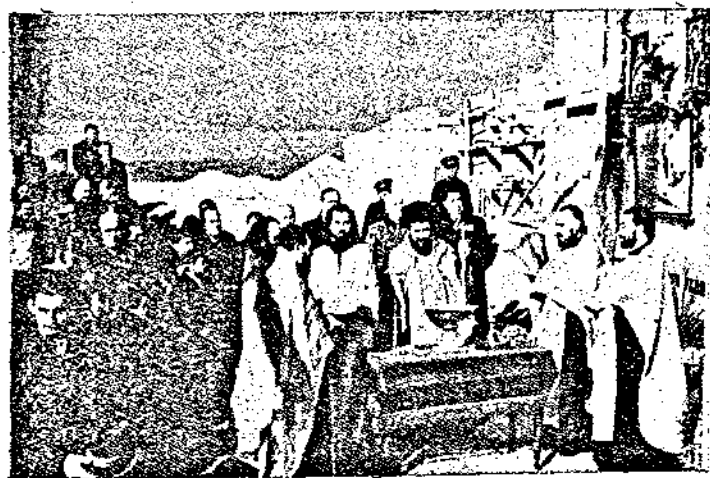
ПОЛАГАНЕ ОСНОВНИЯ КАМЪКЪ НА НОВАТА ВАРНЕНСКА ОБЛАСТНА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЦЕНТРАЛА

При подобающе тържество на 9 т. м. преди обяд се извърши полагането на основния камък на новостроящата се „Варненска областна електрическа централа.“ Още отъ рано всички общински превозни сръд-

Часть отъ строящата се сграда на новата електрическа централа.

ства: файтони, автомобили и омнибуси отъ общинската превозна служба, бѣха на разположение на гражданството.

Водосвета, извършванъ отъ Негово Високопреосвященство митрополитъ г. г. Йосифъ въ съслужие съ нѣколко свещеници.

на централата съ достатъчно колич. вжглица.

Неминуемо новата варненска електрическа централа ще разширява все повече и повече своя обсегъ и своя капацитетъ, за да бжде най-ценниятъ и най-мощниятъ лостъ за развитието на североизточния край на нашата родина, а съ това и за напредъка и възхода на ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРИЯ.

Централата се строи на брѣга на морския каналъ, на западъ отъ новопостроената общинска кланица.

Въ определеното време бѣха заели мѣста официалнитѣ лица: Началника на дивизията г. полковникъ Ковачевъ, областния административенъ инспекторъ В. Падаревъ, кмета на града г. инж. Янко Мустаковъ, пом. кметоветѣ: Н. Димитровъ и К. Миневъ и общин. съветници, бивши общин. кметове и общин. съветници, представители на стопанскитѣ и културни организации, окол. управителъ на

Другъ моментъ отъ водосвета.

гр. Провадия, кметоветѣ на гр. Провадия г. Братоевъ, на гр. Балчикъ г. Желевъ, народния представителъ С. Андрѣевъ и др. видни общественици, културни и стопански деятели и много граждани.

Митрополитъ Йосифъ поръчва кмета г. инж. Я. Мустаковъ съ светена вода.

Негово Високопреосвещенство въ съслужение съ няколко свещеници и хора при катедралната църква отслужи водосветъ и благослови това крупно дѣло, следъ което кмета г. инж. Янко Мустаковъ въ кратка речъ запозна присъствающитѣ съ приятието и неговото голѣмо значение за гр. Варна.

г. Кмета прочете полученитѣ телеграми отъ: министра на финанситѣ, министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, министра на желѣзницитѣ, по-

щитѣ и телеграфитѣ, председателя на инженерно-архитектната камара, отъ председателя на съюза на българскитѣ инженери и архитекти и др.

Следъ това се прочете и подписа акта, които се зазида въ основата на сградата.

Въ помещението на общинската кланица, която, както споменахме е въ близость до мѣстото, кждето се строи електрическата централа, г-нъ кмета даде на присъствающитѣ нови осветления за централата по специално приготвени нагледни схеми и модели.

Моментъ отъ водосвета. На снимката личатъ: Негово Високопреосвещенство митрополитъ Иосифъ. Началника на дивизията г. полковникъ Г. Ковачевъ, кмета на града г. инж. Янко Мустаковъ и др. официални лица.

и Сина

ВЪ ИМЕТО НА ОТЦА И СВЕТАГО ДУХА А К Т Ъ

На 9-ия день отъ м. Ноемврий 1941 г. следъ раждането на Исуса Христа, презъ царуването на Негово Величество Царя на българитѣ Борисъ III и Нейно Величество Царица на българитѣ Йоанна, при престолонаследника Негово Царско Височество Князь Симеонъ Търновски и Нейно Царско Височество Княгиня Мария Луиза, при председател на Министерския съветъ и Министъръ на Народното Просвѣщение г. Професоръ Д-ръ Богданъ Филевъ и членове на Министерския съветъ: Министъръ на Външнитѣ работи и Външнотърговскитѣ работи г. Иванъ Поповъ, Министъръ на Вътрешнитѣ работи и Народното Здраве г. Петъръ Габровски, Министъръ на финанситѣ г. Добри Божиловъ, Министъръ на правосъдието г. В. Мита-

ковъ, Министъръ на Войната г. генералъ лейтенантъ Т. Даскаловъ, Министъръ на Търговията, Промышлеността и Труда г. Професоръ Славчо Загоровъ, Министъръ на Земедѣлието и Държавнитѣ имоти г. Д. Кушевъ, Министъръ на Обществениитѣ Сгради, Пѣтищата и Благоустройството г. Инженеръ Димитъръ Василевъ, Министъръ на Желѣзницитѣ, Пошитѣ, Телеграфитѣ, Телефонитѣ и Воднитѣ Съобщения г. Из. Горановъ, при председател на 25-тото обикновено народно събрание г. Христо Калфовъ, при пастирството на Негово Високо Преосвещенство Варненски и Преславски Митрополитъ г. г. Иосифъ, при Областенъ Директоръ г. Стефанъ Пеневъ, н-къ на гарнизона полковникъ Ковачевъ, Полиц. Комен-

дантъ Д. Човдаровъ, при Кметъ на Варненската община г. Инженеръ Янко Мустаковъ и помощникъ Кметове Никола Димитровъ, и Константинъ Миневъ, при членове на Варненски общински съветъ: г. г. Борисъ х. Димитровъ, Георги Господиновъ, Арх. Ж. Богдановъ, Иванъ Мариновъ, Петъръ Стояновъ, Д-ръ Йорданъ Георгиевъ, Димитъръ П. Димитровъ, Димитъръ Курдовъ, Инж. Тома Дервентски, Георги Люцкановъ, Атанасъ Костовъ, Христо Теохаровъ, Д-ръ Недко Недковъ, Иванъ Ковачевъ, Стоянъ Даскаловъ, Минко Шейтановъ, Стефанъ Николовъ, Димитъръ Стояновъ, Д-ръ Стамовъ, Д-ръ Минчевъ, Борисъ Владиковъ Симеонъ Янковъ и Инженеръ Цаневъ се положи основния камък на Варненската общинска областна електротермична централа съ мощност 7,200 киловата, равно на около 10,000 к. с., предназначена да електроснабдява градъ Варна, Варненска и Провадийска околии и по-голямата част на Южна Добруджа. Централата се строи по проектът за строителната част на Инженеръ Лазаръ Каровъ, Архитектъ Вълканъ Несторовъ и Архитектъ Георги Поповъ, а за машинно-електротехническата част из:

Електронинженеръ Димо Николовъ, Електронинженеръ Александъръ Балтаджиевъ и Електронинженеръ Тодоръ Савовъ, отъ предприемачи: за строителна част — Мойсо Арсовъ и Иванъ Ковачевъ, а за машинно-електротехническата част — отъ фирмата Чехско Моравска Колбенъ Данекъ — Прага, при технически ръководители: за строителната част — Архитектъ Дабко Дабковъ и Инженеръ Каменъ Велковъ, а за машинно-електротехническата част — Инженеръ Юрданъ Дананловъ.

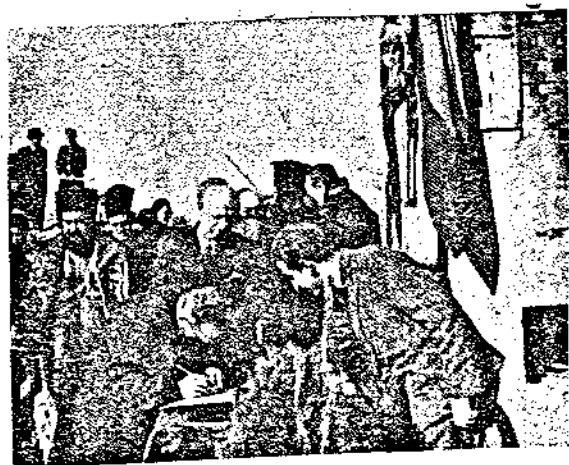
Нека тази електрическа централа, на която инсталиранитъ машини ще произвеждатъ електрическата енергия, която електропроводитъ ще пренасятъ до всички градове, села, гари фабрики, работилници и земеделски стопанства на Варненската електрификационна област, снабдена съ всички усъвършенствувания на XX-ия векъ да бже паметникъ, даващъ указание на идващитъ поколения за стопанския и културенъ напредък на градъ Варна, Варненската електрификационна Област и обединена велика България.

АМИНЪ!

(Следватъ подписитъ)

Кмета г. инж. Я. Мустаковъ подписва акта, който се поставя въ основитъ на сградата.

Пом. кмета Н. Димитровъ, адм. директоръ на общ. ст. предприятие за електроснабдяване, водоснабдяване, канализация и превозъ подписва акта.

Пом. кмета К. Миневъ подписва акта.

Инж. Д. Николов

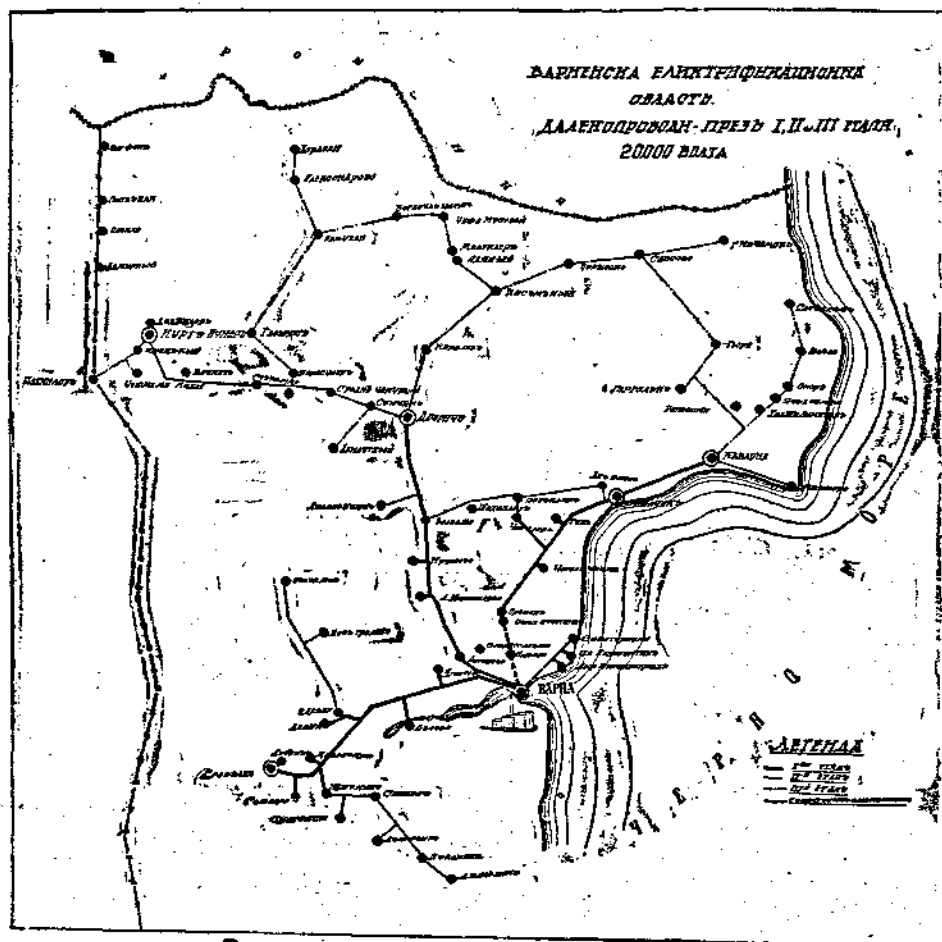
Н-къ новите строежи.

Строежа на новата електрическа централа въ гр. Варна и далекопроводитѣ излизащи отъ нея

Електрическата енергия въ северо-източната част на България се добива почти отъ дизелови централи, поради което цената на 1 Квчасъ е много висока. Варненската община имайки предвид голѣмото стопанско значение на електр. енергия за издигането на града, както и на околността въ индустриално и културно отношение, отъ редъ години е правила усилия да се сдобие съ голѣма електрическа централа, която да е въ състояние съ мѣстно гориво да произвежда евтина и достатъчно енергия за най-различнитѣ нужди на стопанския животъ на града и придадената къмъ него електрификационна областъ отъ Добруджа и Провадийска околия.

Строежа на централата се започна презъ 1940 год., като машинитѣ за нея сж поръчани презъ 1939 и 1940 год. за една обща инсталирана мощностъ отъ 10,000 к. с. Въ централата ще се инсталиратъ две турбогрупи едната отъ 2,200 КВ., а другата отъ 5,000 КВ. мощностъ, три парни котли отъ по 35 м² нагрѣвна площъ. Ще се произвежда токъ за 5,000 волта, който ще бѣде изпращанъ за гр. Варна и другъ за 20,000 волта, който ще храни една далекопроводна мрежа отъ около 300 км.

Варненската областна електрическа централа ще електроснабдява придадената ѝ електрификационна областъ съ помощта на далекопроводитѣ, които ще изхождатъ отъ нея. Следователно, задачата на тия далекопроводи ще бѣде да принесатъ потребната енергия и въ най-крайнитѣ пунктове на областта, където ще бѣде оправдано отъ електростопанска гледна точка. Покрай тази си задача далекопроводитѣ ще електроснабдяватъ и ония центрове, градове и села за които мжно би могло да се построятъ специални линии поради малката имъ консумация. Отъ това ясно проличава, че освенъ другитѣ заслуги на единъ далекопроводъ една отъ важнитѣ е и тази, че съ помощта на по-голѣмия консуматоръ ще могатъ да се електроснабдяватъ ония по-малки, чито финансови и стопански възможности сж доста ограничени. Напрежението при което ще се пренася потребната енергия зависи отъ доста фактори, като най-главнитѣ сж мощността, т. е. киловатитѣ или конскитѣ сили и разстоянието. Следъ обстойни проучвания се установи, че най-подходящо работно напрежение за далекопроводитѣ въ Варненската електрификационна областъ ще бѣде това отъ 20,000 волта.

Варненска електрификационна областъ.
Далекопроводи съ 20,000 волта работно напрежение.

Единъ също така много съществень въпросъ бѣше и този за главнитѣ консумативни центрове, които трѣбва на първо време да се електроснабдяватъ. Непосрѣдствено съ него бѣше свързанъ и избора на трасетата. Не всѣкога е оправдано да се вземе правата линия между силовата централа и консуматора. Също така не всѣкога е оправдано да се търси създадена консумация. Има случаи, кждето консумацията е минимална или липсва, но единъ път създадена тя може да се разрастне и надмине тая на създадени и надежни консуматори. Горнитѣ мисли бѣха вложени като основни начала при избора на главнитѣ консуматори и трасетата. Направиха се отклонения отъ правата линия не само отъ гледна точка на леснодостъпността, но и отъ бъдеща електростопанска.

Далекопроводитѣ въ Варненската електрификационна областъ иматъ за задача да електроснабдятъ ония индустриални, земеделски и курортни центрове, които сж тѣсно свързани съ нашето национално стопанство.

Въ първия етапъ ще бждатъ завършени главнитѣ далекопроводи отъ Варна къмъ Провадия, къмъ Добричъ и къмъ Балчикъ—Каварна.

Чрезъ Провадийската линия се цели не само електроснабдяването на гр. Провадия, който има създадена достатъчна консумация съ своитѣ индустриални предприятия. Главната задача на тази линия е да създаде нови голѣми консуматори по своето протежение, като същевременно осигури електроснабдяването на „соловара“ край гр. Провадия. Излишно ще бжде да изтъкваме ролята на последния въ нашето стопанство, особено въ днешнитѣ времена. Достатъчната и сигурната електрическа енергия ще даде новъ подтикъ за разширение на съществуващитѣ соловарни инсталации, което неминуемо ще се отрази въ сигурното снабдяване съ солъ на нашата страна. Другъ главень консуматоръ въ сждество съ „Соловара“ се очертаватъ и мини „Перникъ“ съ своята шахта за камена солъ, която тепърва ще се разработва. Чрезъ даване клонъ къмъ с. рѣка Девня ще се електрифициратъ доста индустриални предприятия, които въ по-голѣмата си частъ сж мелници. Какво представлява мелничарската индустрия въ р. Девня за нашия източень край известно е на всѣкого. Минавайки край с. Бѣлево ще се даде възможность да се електрифициратъ не само селото и гарата, но и голѣмата стъкларска фабрика, както и държавната каменоломна. За селата Игнатово, Житница, Монас-

тиръ, Девня и Добрина ще се построятъ отклони, за да могатъ да се електрифициратъ и съществуващитѣ селски мелници. Това сж обаче сигурнитѣ консуматори. Покрай тѣхъ възъ основа на мѣстнитѣ условия ще се създадѣтъ нови много по-надеждни. Тукъ бѣгло ще споменемъ за напояването, електрифициране на вършачкитѣ, на селскитѣ стопанства и мѣстни млѣчни централи, които неминуемо ще се създадѣтъ при сигурна и евтина електрическа енергия. Презъ втория етапъ далекопроводитѣ въ крайнитѣ точки ще стигнатъ с. Долень-Чифликъ и с. Вълчи-Долъ. По този начинъ ще се електроснабди горското трудово стопанство „Тича“. Слизането до с. Долень-Чифликъ ще създаде и частна горска индустрия, защото скѣпия и възискателень двигателъ билъ той нафтовъ или парна машина ще бждатъ замѣстени съ електромотора познатъ на всички съ своитѣ преимущества, малка стойность и почти никакво издѣржане.

Далекопровода за гр. Добричъ има за главна цель да бжде пионера не само за електроснабдяването на дѣсната половина на южна добруджа, но и за воноснабдяването. Доказа се, че Добруджа не е безводна и тя ще може да се водоснабди така, както и безводния Дели-Орманъ. Тукъ електричеството ще намѣри голѣмо приложение въ земедѣлието, понеже на лице сж условията — голѣми обработваеми пространства за които сж потребни земеделски машини. Общопризнато и доказано е, че електромотора съ своитѣ качества е най-подходящия двигателъ за земеделскитѣ машини. Така, чрезъ добришкия далекопроводъ могатъ да се електрифициратъ Добришка, Касъмска и Куртбунарска околии. Въ помощъ на него ще бжде и този къмъ Балчикъ — Каварна, който също така има за задача да електроснабди и водоснабди ония селища край които ще мине. Така чрезъ него въ втория етапъ ще се електрифицира и носъ Калиакра, кждето отъ сега се замисля да се построи почивна курортна станция. Съ отклонение отъ сжщия, презъ първия етапъ ще се даде енергия и въ Чаталарскитѣ извори, които ще се използватъ за водоснабдяването на гр. Добричъ. Презъ третия етапъ частъ отъ добруджанскитѣ далекопроводи ще се свържатъ помежду си като по този начинъ взаимно ще се подпомагатъ и подсигурятъ.

Това сж задачитѣ на далекопроводитѣ въ Варненската електрификационна областъ. Изхождайки отъ Варна тѣ ще носятъ стопански и културни блага за напредѣкъ и новъ животъ.

Първата добродетель на всѣки човекъ е да работи за стопанското и културно издигане на своя родень градъ.

Варненци, работейки за благосъстоянието на Варна, Вие работите за собственото си благосъстояние.

Инж. Проданъ Атанасовъ.

28 години-Варненска електрическа централа

14. I. 1914 год. -- 14. I. 1942 год.

Електричество! Какво неясно понятие; що е електричество? На този въпросъ има само единъ отговоръ, който е толкова неясенъ както самата дума електричество — това е едно природно явление, една скрита мистериозна сила. Но колкото понятието за него е неясно, толкова благотворно и очевидно е неговото приложно-практично действие.

Въкове човѣчеството не е знаело нищо за електричеството; едва въ началото на миналия вѣкъ то става известно на физиците и човѣчеството се видя принудено да сложи основата на единъ новъ клонъ на науката и техниката, а отъ преди 63 години, когато нацията ни скъса веригите на робството и се освободи, то, електричеството можа да получи своето приложение и у насъ. Следователно, колко близко е неговото начало, но колкото това начало късно дойде, толкова по-скоро и свѣтлавино бързо, то обхваща ресора на човѣчеството, прониквайки въ всички негови отрасли. А днесъ хванало стопанския лостъ, електричеството, е станало най-важниятъ елементъ на човѣшкия животъ, то е днесъ неговата първа причина; нему е определено да заема най-важното мѣсто въ обществения и културенъ животъ. И съ право електротехниката на силните токове казва: „Азъ трѣбва да определямъ развитието въ всички клонове на стопанството за напредъ и да давамъ тонъ за стопанския и културенъ просперитетъ на всѣка държава.“ И действително: развитието на каквото и да е производство на дадена страна се обуславя отъ възможността за неговото целесъобразно електроснабдяване, поради което всѣка страна се стреми да създаде у себе си благоприятни условия за развоя на електрификацията. И кажете ми, кой би могълъ да се помисли днесъ, че е възможно стопанското съществуване на нашия градъ безъ електрическо освѣтление, електрическа индустрия, безъ галванотехника, радиотехника, електромехика, електрооплина и пр.; 80% отъ неговите постройки сж електроснабдени; надъ 13,000 консуматори се ползуватъ отъ това обществено благо. А за всичко това ни дѣлятъ само 28 години; всичко това е постигнато въ продължение на 28 години.

Преди 28 години — датата 14. I. 1914 година бѣше една свѣтла и тържествена за Варненци и то двояко свѣтла: свѣтла не само за това, защото донесе перспективите за стопанския и културенъ напредъкъ на нашия градъ, но и за това, защото действително донесе свѣтлина на Варненското гражданство, за да се наредимъ и ние съ културния европейски свѣтъ едва 20 — 25 години по-късно; но това нека не ни тревожи, че сме закъснели, защото електростопанството на една страна е въ тѣсна зависимостъ отъ нейното географско мѣстоположение, отъ историческото ѝ развитие, отъ индустриалните, социални, народностопански, културни и политически условия, а всички тия условия, за нашия народъ, добре ги познаваме.

Строежа на Варненската електрическа централа започва презъ 1912 год. отъ фирмата „Сименсъ“ и къмъ края на 1913 г. привързва, а на

14. I. 1914 год. е пуснатъ въ действие. Стойността на дизеловата централа и мрежата сж стрували около 1,000,000 лв. тогавашна стойностъ на паритѣ или срѣдно около 30,000,000 лв. Монтирани бѣха три дизелови групи отъ 270 к. с. или всичко 810 к. с., чиито електрическа енергия е служела първоначално само за улично и частно освѣтление. Непосрѣдствено следъ това постижение за Варна презъ 1915 г. избухва общоевропейската война и става причина за едно неформално развитие на централата почти до 1921 год., следъ което започва правилното развитие на сжщата въ полето на частното освѣтление, занаятчийството и индустрията.

Всичко, обаче се развива така бързо, че още презъ 1924 г. е трѣбвало да се замисли за налагането се вече разширение Интересуващите се, обаче фирми сж отбѣгвали да взематъ участие, искайки да видятъ въ лицето на електрическото отдѣление, съ не обща каса къмъ тая на общината, единъ сигуренъ платецъ — едно стопанство съ отдѣлна финансова и административна автономност.

Презъ 1926 год., обаче общинската управа въ лицето на тогавашния кметъ г. Петъръ Стояновъ се убеждава, че електрическото предприятие не може правилно да функционира, да крепне стопански, да се рационализира и просперира при единъ общъ бюджетъ съ общинския и по закона за БОП. По настояването по това време на Варнен. общинска управа правителството прокара законъ и то специално за Варна, штоо службата електроснабдяване да се отдѣли въ самостоятелно стопанско предприятие. По късно презъ 1927 г. този законъ се измѣни въ смисълъ за всички общини и така се създава закона за общинските стопански предприятия, който е въ сила и до днесъ. А споредъ наредбата-законъ за системната електрификация на България отъ 1935 год. всички електроснабдителни предприятия при общините съ население надъ 10,000 жители, задължително се обособиха въ отдѣлни стопански предприятия и не е безинтересно да се спомене, че всички сж въ добре закрѣпено стопанско положение, което идва да докаже, че едно стопанство може да крепне и да се развива стопански само при една независима финансова и административна организация.

Макаръ Варна да бѣше инициаторката за създаването на закона за Общ. стоп. предприятия и макаръ сжщиятъ да влѣзе въ сила още презъ 1927 г. Варненското електрическо предприятие оставаше пакъ несамостоятелно. Едва, обаче, съ решение на общинския съветъ презъ 1929 г. м. Декемврий електрическото предприятие при Варнен. община се обособи въ самостоятелно стопанско предприятие и отъ 1. I. 1930 г. до 1937 г. включително то съществува, като съвсемъ самостоятелно такова, съ специаленъ правилникъ. Отъ началото на 1938 г. то се слѣ съ стопанството за водоснабдяване и сега дветъ стопанства съществуватъ като едно самостоятелно стопанство.

Още съ отдѣлянето му, то можа да вдѣхне

довърие и кредит у фирмитъ, за да се достави презъ сжщата 1930 г. на изплащане за две и половина години една нова дизелова група отъ 900 к. с. отъ фирмата М. А. Н. за около 5.200.000 лв., която се пусна въ действие презъ мартъ 1931 г., благодарение на което можа да се подигури осъществлението и индустрията на града до къмъ 1935 година и да се стигне пакъ до една крещяща нужда отъ разширение, което е вече въ строежъ.

По починъ на управата на електр. стопанство, имайки вече предвидъ закона за системната електрификация, се свика въ Варна една конференция на електроснабдителнитъ предприятия отъ североизточна България, да се занимаятъ и обмислятъ електроснабдяването на тази частъ отъ България, респективно и на Варна. Тази конференция въ която имаше и представител на Министерството на Благоустройството съ посрѣдническа мисия между Варненското електроснабдително предприятие и А. Д-во „Адрее“, остана безплодна. И Варна трѣбваше да прави постъпки предъ електрификационния съветъ при Министерството на Благоустройството да ѝ се разреши собствена централа, което презъ м. априль 1937 год. се постигна, като се даде дори на Варна и единъ районъ за електроснабдяване.

Задачата, предъ която стопанството, респективно общината бѣше поставена, е да установи точно какъ да стане разрешението на Варненската електрическа централа. Нѣкои мислѣха, че снабдяването на Варна съ енергия ще стане по-лесно и целесъобразно отъ мина „Адрее“ при изгодни

условия, обаче следъ обстойни рентабилни смѣтки съпоставени между дизелова група, далекопроводъ и турбогенераторна група се доказа, че общината — Варна не ще има онѣзи директни и индиректни преимущества при снабдяването ѝ съ енергия отъ мина „Адрее“ или чрезъ дизелова група, както при построяването на една собствена турбогенераторна централа. Следъ доста дълги проучвания, изработиха се нѣколко проекта отъ страна на общинското стопанство за електричество, отъ които постоянното присѣствие на общината одобри единъ отъ тѣхъ презъ м. декемврий 1936 год. и го представи за утвърждение на Министерството на Благоустройството, което както казахме, го утвърди презъ м. априль 1937 г. и днесъ Варненската община строи собствена термична централа.

Отъ кжде обаче да се намѣрятъ срѣдствата за построяване на новата Варненска термична централа, това бѣше може би една отъ най-тежкитъ задачи за реализирането ѝ, но може да се каже, че тази задача, благодарение на днешната общинска управа и на здраво закрепналото доходно и продуктивно стопанство за електроснабдяване, можа правилно и целесъобразно да се разреши. И днесъ, за да се строи новата турбогенераторна централа при тия изключителни времена, ще трѣбва да се благодари много на постоянството на общинската управа и нейния неуморимъ трудъ, както и на компетентното съдействие, постоянство и юравъ характеръ на електроинженеритъ отъ съответната служба „Електроснабдяване“ при общината.

Стопанското значение на новата електрическа централа за нейния електрификационенъ районъ и по специално за гр. Варна.

Презъ последнитъ нѣколко години ние констатираме гр. Варна да процътѣва до степенъ на европейски градъ, благодарение на нѣкои голѣми придобивки, които иматъ предназначението да изиграятъ голѣма роля въ неговото културно и стопанско развитие и съ които варненци могатъ наистана да се гордеятъ.

Нека да споменемъ по-важнитъ отъ тия придобивки, дѣло на варненската община: Морскитъ бани — предлагащи необходимитъ удобства на курортиста дошелъ на почивка въ слънчева Варна; Кокетния народенъ театъръ — храмъ за култура и духовно възпитание; водоснабдителнитъ инсталации, които съ своето интересно техническо разрешение ще задоволяватъ за дълги години нуждитъ на града; великолѣпната индустриално-експортна кланица, отговаряща на всички модерни техникохигиенични изисквания; омнибусна превозна служба — въ истинския смисълъ на думата ценна културна придобивка съ голѣмо бждше и пр.

Безспорно, обаче едно отъ най-крупнитъ предприятия на Варненската община както по замисълъ, така и по предназначение е построяването на голѣмата областна електрическа централа въ града ни. За да бждемъ по-изчерпателни и изтъкнемъ по-добре размѣритъ на това предприятие ще споменемъ, че новата електрическа централа съ своята инсталирана мощностъ отъ крѣгло 10.000 к. с. ще бжде първа въ цѣла северна България, и ще електроснабдява Варненска и провадийска околии и голѣма частъ отъ новоосвободена Добружа.

Тя се строи въ хармония съ общия електрификационенъ планъ на България, който предвижда свързването на всички областни централи, съществувачи и въ проектъ за съвмѣстна работа помежду имъ посрѣдствомъ високо-волтови далекопроводи, съ цель да се използватъ най-рационално природнитъ богатства на страната. Така напримѣръ, воднитъ централи презъ периодитъ на пълноводие ще работятъ съ максималнитъ си капацитети, докато презъ сжщото време термическитъ централи, които използватъ за гориво отпадъчни камени въглища, ще покриватъ недостига отъ търсенето на електрическа енергия, т. е. презъ това време тѣ ще работятъ като върховни централи.

До реализирането на електрификационния планъ, новата електрическа централа ще подготви северо-източния край на България за областно електроснабдяване, следъ което съгласно сжщия планъ, тя ще се причисли къмъ централитъ, които ще взематъ участие въ електроснабдяването на България.

Сега нека видимъ, какво е стопанското значение на тази централа за нейния районъ и по специално за градъ Варна.

Като се има предвидъ, че за производството на централата ще се употребяватъ мѣстни отпадъчни каменна въглища (тувенанъ) доставяни изключително или въ по-голѣмата си частъ по ефтинъ начинъ, намъ ни се гарантира едно сигурно производство на обилна и ефтина електрическа енергия.

Ние виждаме прочие, че цената на произведения киловатчасъ от централата ще бъде изключително въ зависимост от цената на въглищата, диктувана и регулирана от държавата и независеща от чуждите пазари.

А, без съмнение е факта, че обилната и ефтина енергия допринася твърде много за изграждането и развитието на промишлеността на даден населен пункт. Създаването на голъми и малки промишлени заведения въ нѣкои области е напълно или отчасти въ връзка съ електрификацията на сжитѣ мѣста.

За по-добра иллюстрация на горната мисъл, нека хвърлимъ единъ бѣгълъ, погледъ върху стопанскиятъ развой на София, за да видимъ голѣмиятъ възходъ, който той е направилъ въ последнитѣ 40 години. Така наприимѣръ презъ 1900 год. София е имала всичко 29 индустриални заведения, докато числото на абонатитѣ за двигателна енергия въ края на 1939 година е достигнало 2635. Причината за това, до голѣма степенъ, за да не кажемъ изключително, се дължи на сравнително евтината електрическа енергия, съ която се е разполагало въ София. Та, ако това не бѣше така, би ли направила тя този грамаденъ прогресъ въ индустриално отношение. Би ли приютила нѣкои индустрии, които до скоро се смѣтаха като национални само за други български градове, каквито сж наприимѣръ текстилната за Сливенъ, кожарската за Габрово и много други подобни. Биха ли изникнали само въ София съвършено нови индустрии за българското производство, като наприимѣръ циментената индустрия и пр. Съ сигурностъ можемъ да отговоримъ, че София би имала съвършено друга физиономия, ако на нея и липсваше елементарното условие за това — евтината електрическа енергия.

На основание на горната логика лесно ще дойдемъ до заключение, защо гр. Варна, който иначе притежава отлично географско разположение и условия за развитие въ индустриално отношение,

не се е развилъ съ темпъ пропорционаленъ на Софийския. Безспорно, че за това има и други причини, обаче, една отъ най-главнитѣ е, че Варна е била държана назадъ въ електрификационното отношение и че ѝ е липсвала евтината електрическа енергия.

Доказателство за това наше твърдение ще бъдатъ бъдащитѣ електроконсумации на града следъ пускането на новата електрическа централа въ редовна експлоатация.

Нека не пропуснемъ да отбѣлѣжимъ, че освенъ голѣмитѣ удобства които ни предлага електрическата енергия тя спестява и голѣми национални капитали. Така напр. безъ нея, отъ най-голѣмото индустриално заведение до най-малката занаятчийска работилница трѣбваше да инвестиратъ голѣми сръдства за разни двигатели. Нейното приложение въ индустрията дава възможностъ за най-рационално използване на първичнитѣ материали, допринася твърде много за чувствителното поефтиняване на промишленитѣ произведения, машинизирва и рационализирва най-добре дребнитѣ занаятчийски произведения. Едно отъ най-важнитѣ ѝ качества е, че тя създава условия за развитието на нови индустриални инициативи, каквато е напр. електрохимическата за производство на редица химически елементи и съединенията имъ, препарати добиване на чисти метали, сплави и пр. Специално за по-голѣмитѣ градове, какъвто е и гр. Варна, тя ще сложи основитѣ на бъдащото модерно и економично превозно сръдство — тролейбуситѣ.

Отъ горензложеното, ние виждаме колко голѣмо е значението и ролята, която има да играе новата електрическа централа за града ни и неговиятъ електрификационенъ районъ, ето защо всѣка инициатива отъ подобенъ характеръ трѣбва смѣло и охотно да бъде поощрявана.

Инж. Ал. Балтаджиевъ

Технически поддиректоръ при стопанството за Електричество.

Приложение на електричеството въ домакинството

Електрическата енергия намѣри приложение и въ домакинството. Използването на електричеството въ домакинството не е откритие отъ близко минало. То има дългогодишно развитие и се е борило съ своитѣ главни конкуренти — други източници на топлина, а най-вече съ предразсѣдка, че електрическата енергия е скъпа и затова не може да има широко приложение въ домакинството. Това схващане и до днесъ господствува, защото преимуществата и разнискитѣ винаги сж били разглеждани на бързо и съ предубеждението, че е практично и хубаво, но е скъпо.

Това, обаче, не е така.

Въ всѣко домакинство за готвене е потребна топлина. Преимуществата на електричеството въ тази областъ е неоспоримо. Известно е, че за приготвянето на различнитѣ гостби е потребна много по-ниска температура отъ тази, която ни даватъ

обикновенитѣ печки съ дърва или въглища. При електрическата печка имаме температури напълно подходящи отъ 100° до 300° С. Благодарение на тази напълно достатъчна температура, продуктитѣ запазватъ повече витамини, готвенето става съ по-малко вода и безъ доливане на допълнително такава, а гостбитѣ по-вкусни. Освенъ това, прегарянето е почти изключено. Въпрѣки низкитѣ температури, готвенето съ електрическата печка става много по-бързо, защото отъ значение е притока на топлина, а не температурата. Регулирането на този притокъ е възможно въ 3 степени — слабо сръдно и силно. Поддържането на еднаква температура става безъ трудъ и надзоръ, което при готвенето съ въглища е най-тежката задача на домакинята. При обикновената печка, тя регулира температурата инстинктивно по различни начини, като отдръпва сѣдѣтъ къмъ края на печката, долива во-

да и пр., като всичко това държи домакинята въ едно напрегнато състояние. Нека не споменаваме за другите неприятности — опушване на сждоветъ, миенето на последните, подпалване, подържане на огня и пр. Електрическата печка за готвене е винаги готова за работа. Достатъчно е да се завърти единъ ключъ и въ много късо време се постига потребното сгръване на съответното затоплително колело, безъ да се згорещява цълата печка — обстоятелство, което е отъ преимущество, особено лтно време. Обикновено се фабрикуватъ следните видове електрически кухненски печки, стойността на които е отъ 3.000 до 14.000 лв.:

- а) само за печене;
- б) само за готвене съ две колелета;
- в) печене и готвене;
- г) комбинирана съ вжлища и електричество.

Печенето въ електрическа пещъ е равномерно и съ възможности за регулиране на горна и долна топлина.

Изобщо готвенето съ електрическата печка е удоволствие, спестява времето и подържа идеална чистота. Нека сега да видимъ какъвъ е разхода на енергия и дали се рентира. Едно 3 членно семейство при готвене съ I-во качествени пернишки вжлища, изразходва обикновено 300 кгр. месечно или на стойностъ 280 лв. Срждната консумация на електрическа енергия на сждото семейство за готвене възлиза месечно на около 70 КВЧ, които при цена 4 лв. КВЧ. прави 280 лв. Тръбва да отбелжимъ, че въ горната консумация влиза и топлението на потребната вода въ домакинството. Следователно готвенето съ електричество, независимо отъ преимуществата не е по-сжпо отъ това съ вжлища.

Електрическата печка може да намтри не само приложение въ малките домакинства. Напротивъ, тя е още по-рентабилна въ голъмитъ домакинства, особено въ ресторанти, болници, почивни домове, самоториуми и тмъ подобни.

Електричеството, като източникъ на топлина намтри сжщо така приложение въ електрическата скара, бойлера за сгръване на вода, електрическата ютия и много други апарати. Отъ тия уреди най-разпространения у насъ е безспорно електрическата ютия. Обаче, и тя се употребява съ голъма пестеливостъ, защото при 10 лв. КВЧ. е действително сжжа. Но при цена 4 лв. КВЧ. гладенето съ електричество има толкова разностъ, колкото и това съ обикновена ютия, независимо отъ преимуществата, които сж известни на всички ни. Едно двучасово непрекъснато гладене не коштува повече отъ 3 лв. при горната цена на електрическата енергия.

Електрическиятъ бойдеръ може да се приложи тамъ където има нужда отъ топла вода. Голъмитъ на бойлерите сж най-различни — отъ 80 литри вместимостъ до 3 литри. Сгръване на 10 литри вода до 80° С. коштува приблизително 3 лв.

Електрическата скара за печене въ преимуществата си не се отличава отъ готварската печка. Винаги е готова за работа, качество на храната добро и най-после и идеална чистота. Този апаратъ още не е широко разпространенъ въ насъ, но неговите преимущества въ вско отношение ни даватъ основание да върваме, че ще намтри приложимие тамъ където е действително потребенъ.

Има още много други уреди, въ които се из-

ползува електричеството като източникъ на топлина, като такива за приготвяване на чай, кафе, печене на хлбъ и др., които сж на всички ни добре познати.

Другъ апаратъ, който действително може да бжде отъ голъма полза за домакинството, това е електрическиятъ прахосмукачъ. Различните възможности за работа, минималната консумация на енергия, както и ниската покупна стойностъ, го правятъ необходимъ навсжжде. Съ този апаратъ могатъ не само да се изчистватъ килими, мобили, но да се извършватъ редица други полезни работи при малко трудъ и време. Разносикътъ за енергията сж свършено малки. Напримъръ, при шестъ часовъ непрекъсната работа обикновения прахосмукачъ изразходва енергия за около 4 лв.

Не трбва да отменимъ и електрическия домашенъ хладилникъ. Днесъ този хладилникъ се фабрикува и въ най-различни голъмини, като по този начинъ е пригоденъ за малки и голъми домакинства. Подържането на храната винаги прсна и въ най-горъщите лтни месеци, коштува на денъ при пълно използване приблизително 4 лв. Освенъ това този последния може да се използва и като производител на домашенъ ледъ, тъй потребенъ лтно време за вско домакинство.

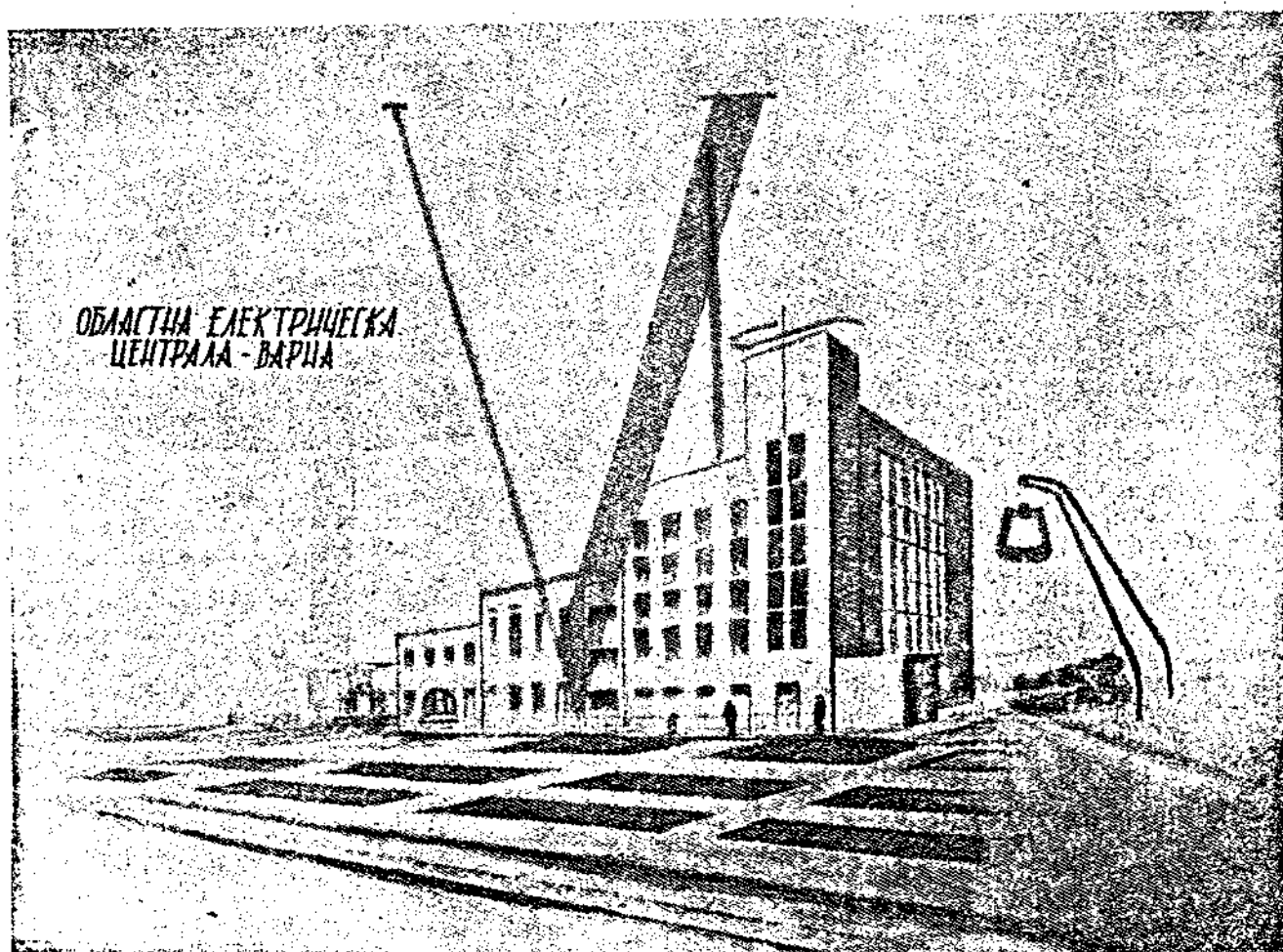
Но най-главния въпросъ за широкото разпространение на електричеството въ домакинството е ниската цена на КВЧ. Въ това отношение, въпрки днешните условия, цената на 1 КВЧ, употребенъ за домакински цели е 4 лв. При тази цена, следъ като се вземе предвидъ общото посжжване на горивния материалъ, можемъ съ право да кажемъ, че е изгодна и трбва да я използваме. Въ това отношение много забележителенъ е факта, че числото на включените къмъ градската електрическа мрежа домакински електромтри въ последно време нараства и то въ много по-голъмъ мащабъ отъ предишните нормални години. Това идва да докаже, че електричеството е вренъ помощникъ въ домакинството, чийто предначертанъ път къмъ економичното и полезното не може да бжде измненъ, даже и при сегашните тежки времена.

Нека върваме, че следъ пускането въ действие на новата термична централа, когато цената на електрическата енергия за домакински цели чувствително ще се различава отъ сегашната, а сжщо така и възъ основа на своите неизмними преимущества изпитани при най-тежки условия, електричеството ще получи единъ потикъ къмъ по-широко използване въ домакинството, за да настигнемъ по-напредналите отъ насъ страни, а заедно съ това и да използваме всички придобивки на съвременната техника.

Инж. Т. Савовъ

Съ общи усилия да издигнемъ Варна за величието на България.

Варненци обичайте Варна и работете за нейния напредъкъ.

Варненска областна електрическа термична централа. Перспективен изглед.

ТЕЛЕГРАМИ

Благодаря Ви г-нъ Кмете за любезната покана и за хубавите думи, които ми отправяте по случай полагане основния камък на Варненската областна електрическа централа, за мое голямо сънание съм възпрепятстван лично да присъствавам. Предайте, моля, на варненските грандани моите сърадания и поздравии за слагането начало въ изграндането на това голямо дѣло съ стопанско и културно значение, не само за Варна, но и за цѣлостното техническо пресъздаване на цѣлокупна България.

Инж. Д. Василевъ
Министъръ на благоустройството.

Поздравявамъ най-сърдечно Васъ и жителитѣ на гр. Варна съ полагане основния камък на новостроящата се електрическа централа, която ще бѣде едно крупно дѣло и ще играе решителна роля за културното и стопанско повдигане на Варненска област. Благодаря най-сърдечно за ооканата и съжелявамъ твърде много, че поради служебни причини не ще мога да присъствавамъ на тържеството. Пожелавамъ успѣхъ въ по-нататъшната работа.

ГОРАНОВЪ

Министъръ на желѣзъ, пощъ и телеграфитѣ.

Благодаря Ви сърдечно за любезната покана по случай полагането на основенъ камъкъ на Варненската областна електрическа централа, сънанияйки твърде много, че съмъ възпрепятстванъ да се отзова лично на вашето тържество. Поздравявамъ Ви съ новата придобивка за града Ви и отправямъ най-добри пожелания за по-нататъшния културенъ и стопански напредѣкъ на гр. Варна и Варненската област.

Д. Бонилевъ

Министъръ на финанситѣ.

Съюза на Българскитѣ инженери и архитекти Ви поздравява съ днешното тържество и пожелава непрестаненъ възходъ на електрификационната дейность на Варненската община за стопанското преуспѣване на г. Варна и на цѣлата област.

Председателъ: Инж. ПЕШОВЪ.

По случай полагане основния камъкъ на новата електрическа централа, най-добри поздравии и пожелания за успѣхъ въ това голямо дѣло и всички други Ваши начинания.

ИНЖ. КРЪСТЕВЪ

Председателъ. Инж. архитектурна камара.